

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 20g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 6
alineatele (3) și (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011
privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea
dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului
la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești,
a articolului 68 alineatele (2) și (2¹) din Legea finanțelor publice și
responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 și a
articolului 389 alineatul (4) din Codul de procedură civilă

CHIȘINĂU

19 aprilie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 februarie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 aprilie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 6 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a articolului 68 alineatele (2) și (2¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 și a articolului 389 alineatul (4) din Codul de procedură civilă. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl Nicolae Daniliuc, reclamant în dosarul nr. 2-28923/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Oxana Parfeni de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 10 noiembrie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis parțial cererea de chemare în judecată formulată de dl Nicolae Daniliuc împotriva Ministerului Justiției, a constatat încălcarea dreptului dlui Nicolae Daniliuc la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-17141/2019, a dispus încasarea din contul bugetului public național în beneficiul dlui Nicolae Daniliuc a despăgubirii morale în sumă de 1 500 lei și a respins cererea în partea încasării cheltuielilor de judecată. Această Hotărâre a fost menținută de Curtea de Apel Chișinău prin Decizia din 18 mai 2021.

4. Dl Nicolae Daniliuc și Ministerul Justiției au formulat recursuri împotriva Deciziei Curții de Apel Chișinău. Prin Încheierea din 20 octombrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a declarat inadmisibile recursurile înaintate de ambele părți.

5. La 17 decembrie 2021, dl Nicolae Daniliuc a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat

constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 10 noiembrie 2020, repararea prejudiciului moral în sumă de 5 000 EUR și încasarea cheltuielilor de judecată.

6. La 21 decembrie 2021, Ministerul Justiției i-a transferat dlui Nicolae Daniliuc suma de 1 500 lei pe baza titlului executoriu nr. 2-10401/20 din 18 mai 2021.

7. La 24 ianuarie 2022, dl Nicolae Daniliuc a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 6 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a articolului 68 alineatele (2) și (2¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 și a articolului 389 alineatul (4) din Codul de procedură civilă.

8. Prin Încheierea din 8 februarie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 120 Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești sunt următoarele:

Articolul 6
Executarea hotărârii judecătorești

„(1) Hotărârea judecătorească privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare se execută după ce devine definitivă, în modul stabilit de legislația în vigoare.

(2) Instanța de judecată prezintă din oficiu titlul executoriu, emis în baza hotărârii judecătorești definitive, spre executare Ministerului Justiției și informează părțile despre acest fapt. La solicitarea Ministerului Justiției, creditorul prezintă, în termen de 5 zile, datele bancare necesare pentru executarea titlului executoriu. Titlul executoriu, eliberat în baza hotărârii definitive, poate fi prezentat spre executare Ministerului Justiției și de către creditor, cu anexarea datelor bancare necesare, în vederea efectuării transferului.

(3) În decurs de 10 zile din data prezentării titlului executoriu, eliberat în baza hotărârii judecătorești definitive, Ministerul Justiției remite Ministerului Finanțelor titlul executoriu, împreună cu hotărârile judecătorești emise pe cauza respectivă, și datele bancare ale creditorului.

(4) Titlul executoriu se va executa de către Ministerul Finanțelor, în conformitate cu procedura și termenele stabilite prin Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.”

11. Prevederile relevante ale Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 sunt următoarele:

Articolul 68
Plățile în baza documentului executoriu

„(1) Documentele executorii privind defazectarea incontestabilă a mijloacelor bănești din contul bugetelor componente ale bugetului public național, precum și din contul autorităților/instituțiilor bugetare, se prezintă obligatoriu de către creditor direct administratorilor de bugete și/sau, după caz, autorităților/instituțiilor bugetare respective după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

(2) În cazul neexecutării documentului executoriu emis în baza unei hotărâri judecătorești definitive în termen de 3 luni de la data prezentării acestuia, creditorul poate solicita executorului judecătorec inițierea executării silite, conform procedurii stabilite de Codul de executare.

(2¹) Recursul declarat împotriva hotărârii judecătorești definitive privind defazectarea incontestabilă a mijloacelor bănești din contul bugetelor componente ale bugetului public național și din contul autorităților/instituțiilor bugetare suspendă termenul de executare a hotărârii judecătorești prevăzut la alin. (2).

[...].”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 389

Adoptarea și pronunțarea deciziei

„[...]”

(2) În urma deliberării, completul de judecată pronunță dispozitivul deciziei. Dispozitivul deciziei trebuie semnat de toți judecătorii completului de judecată și anexat la dosar.

(3) În cazul în care la adoptarea deciziei se exprimă o opinie separată, aceasta se anexează la dosar.

(4) **Decizia integrală se întocmește în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.**

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției susține că, potrivit articolului 389 alineatul (4) din Codul de procedură civilă, instanța de apel întocmește decizia integrală în termen de 45 zile. La acest termen se mai adaugă 30 de zile pentru expedierea dosarului instanței de fond și, prin urmare, dosarul se află la instanța de apel de 75 de zile.

14. Potrivit prevederilor contestate, în decurs de 10 zile din data prezentării titlului executoriu, eliberat în baza hotărârii judecătorești definitive, Ministerul Justiției îi trimite Ministerului Finanțelor titlul executoriu împreună cu hotărârile judecătorești emise pe cauza respectivă și datele bancare ale creditorului. Ministerul Finanțelor poate executa titlul executoriu într-un termen de până la trei luni.

15. Autorul excepției menționează că, având în vedere practica Curții Supreme de Justiție, recursurile se examinează de aceasta în decurs de șase luni. Așadar, hotărârea judecătorească din 10 noiembrie 2020, devenită definitivă și executorie din 18 mai 2021, nu poate fi executată legal de 13 luni și 25 zile.

16. Prin urmare, autorul excepției consideră că termenul de 45 de zile pentru întocmirea deciziei integrale și cel de 10 zile pentru expedierea titlului executoriu nu sunt justificate. Așadar, în aceste circumstanțe, o hotărâre judecătorească emisă în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu poate fi executată imediat și neîntârziat.

17. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 1, 4, 7, 20 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte într-un proces pendinte la instanța de drept comun, este formulată de subiectul

căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, din Legea nr. 181 din 25 iulie 2014 și din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile menționate la § 1 *supra*.

22. Articolul 6 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, articolul 68 alin. (2¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale și articolul 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă nu au mai constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate. Articolul 68 alineatul (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale a mai constituit obiectul unor sesizări, fiind pronunțate Hotărârea nr. 32 din 17 noiembrie 2016 și Decizia nr. 98 din 17 octombrie 2017. La acele date, articolul avea o altă redacție.

23. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea a analizat, prin prisma argumentelor autorului excepției, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 23; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 22).

24. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate contravin articolelor 1 [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 20 [*accesul liber la justiție*] și 120 [*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*] din Constituție.

25. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 1, 4 și 7 din Constituție, Curtea reține că aceste articole comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza oricăror reglementări. Ele nu pot constitui repere separate. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea HCC nr. 8 din 11 martie 2021, § 32; HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, §22; DCC nr. 4 din 18 ianuarie 2022, § 16; DCC nr. 23 din 22 februarie 2022, § 13).

26. Cu privire la incidența articolelor 20 și 120 din Constituție, Curtea a reținut că executarea unei hotărâri judecătorești reprezintă ultima etapă a procesului judiciar și constituie un drept garantat de articolele 20 și 120 din Constituție. Dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești constituie o parte integrantă a dreptului la un proces echitabil. Potrivit articolului 120 din Constituție, respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești este obligatorie. Caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești se exprimă prin obligativitatea executării acestora (a se vedea HCC nr. 22 din 8 octombrie 2019, § 33; HCC nr. 11 din 25 martie 2021, § 22). De asemenea, Curtea notează că articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează, *inter alia*, executarea unei hotărâri definitive și irevocabile într-un termen rezonabil.

27. Autorul excepției a susținut că termenele de 45 de zile pentru redactarea deciziei integrale de către instanța de apel, de 10 zile pentru remiterea titlului executoriu de către Ministerul Justiției la Ministerul Finanțelor și de trei luni pentru executarea benevolă a titlului executoriu afectează dreptul creditorului de a beneficia de executarea hotărârii imediat.

28. Cu privire la termenul de 45 de zile, Curtea consideră că acest termen nu afectează executarea deciziei într-un termen rezonabil. Termenul de 45 de zile pentru redactarea deciziei de către instanța de apel urmărește îmbunătățirea calității motivării deciziei. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul la un proces echitabil obligă instanțele de judecată să pronunțe o hotărâre motivată (a se vedea HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 53). Motivarea calitativă nu poate fi neglijată în favoarea celerității. Motivarea calitativă a unei hotărâri pretinde o perioadă de timp suficientă (a se vedea § 34 din Avizul nr. 11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, adoptat la 18 decembrie 2008).

29. Cu privire la termenul de 10 zile, Curtea admite că acesta este un termen necesar pentru serviciile poștale care nu afectează dreptul la un proces echitabil din perspectiva termenului rezonabil.

30. Cu privire la termenul de trei luni, Curtea reține că stabilirea acestui termen pentru executarea benevolă a hotărârilor judecătorești de către stat nu constituie o încălcare a dreptului la executarea unei hotărâri definitive într-un termen rezonabil.

31. Curtea Europeană a reținut că, deși ia în considerație termenele pentru procedurile de executare stabilite în legislația națională, nerespectarea acestora nu constituie, în mod automat, o încălcare a Convenției. O anumită întârziere ar putea fi justificată în anumite circumstanțe, însă nu poate fi, în niciun caz, astfel încât să afecteze esența dreptului protejat de articolul 6 § 1 (a se vedea *Burdov v. Rusia* (nr. 2), 15 ianuarie 2009, § 67). Astfel, Curtea Europeană a considerat, spre exemplu, într-o cauză că o întârziere totală de nouă luni în care autoritățile au executat o hotărâre nu a fost *prima facie* nerezonabilă prin prisma Convenției (a se vedea *Moroko v. Rusia*, 12 iunie 2008, § 43). În ceea ce privește o acțiune în despăgubire, prevăzută în dreptul național pentru a compensa consecințele duratei excesive a unei proceduri, perioada de timp pentru efectuarea plății nu ar trebui, în general, să depășească șase luni din momentul în care decizia de acordare a unei despăgubiri devine executorie (*Cocchiarella v. Italia* [MC], 29 martie 2006, § 89).

32. Curtea reiterează că ține de competența instanțelor de drept comun să examineze respectarea termenului rezonabil în cazul executării unei hotărâri judecătorești definitive. Caracterul rezonabil al unei întârzieri a executării trebuie determinată având în vedere, în special, complexitatea procedurilor de executare, propriul comportament al reclamantului și cel al autorităților competente, precum și suma și natura compensației acordate de către instanța judecătorească (a se vedea *Raylyan v. Rusia*, 15 februarie 2007, § 31; *Burdov v. Rusia* (nr. 2), 15 ianuarie 2009, § 66).

33. Așadar, Curtea reține că termenul prevăzut de lege nu contravine, în sine, prevederilor articolelor 20 și 120 din Constituție. Curtea nu poate

verifica, potrivit competențelor sale, respectarea termenului rezonabil în cazul executării unei hotărâri judecătorești în circumstanțele unei cauze particulare.

34. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 6 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a articolului 68 alineatele (2) și (2¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 și a articolului 389 alineatul (4) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Nicolae Daniliuc, reclamant în dosarul nr. 2-28923/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 19 aprilie 2022

DCC nr. 56

Dosarul nr. 20g/2022